

ในการตอบคำถามว่าจะสามารถสร้างเศรษฐกิจแห่งชาติบนรากฐานเศรษฐกิจชุมชนได้หรือไม่ นั้น งานวิจัยได้หาคำตอบโดยเริ่มจากการตั้งคำถามว่า ชุมชนกับรัฐชาติเป็นปฏิปักษ์กันโดยพื้นฐานหรือไม่ ซึ่งได้พบว่า ชุมชนกับรัฐชาติไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กันโดยพื้นฐาน

แม้ว่าชุมชนกับรัฐชาติจะไม่ได้เป็นปฏิปักษ์กัน โดยพื้นฐาน แต่ขณะที่ระบบเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่มียุ่เดิมในสังคมโบราณทั้งในชุมชนชนบทและชุมชนเมือง ในส่วนของระบบเศรษฐกิจชุมชนนั้น ได้พบว่าในขณะที่มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองสูง แต่ก็มีขีดจำกัดในการขยายตัวด้วยเช่นกัน กล่าวคือ มีขีดจำกัดด้านทิศทางการพัฒนาซึ่งยังคงเน้นการส่งออกและการแข่งขันในตลาดโลก ขีดจำกัดด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีจำกัดและเสื่อมโทรมในขณะที่ประชากรขยายตัวเพิ่มขึ้น และขีดจำกัดด้านการถือครองที่ดินแบบกระจุกตัวในสังคมไทย ซึ่งหากไม่มีการปฏิรูปที่ดินอย่างจริงจังทั้งในด้านการกระจายการถือครองที่ดินสู่เกษตรกรและการจัดระบบเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับพื้นที่แล้วระบบเศรษฐกิจชุมชนก็ไม่อาจขยายตัวได้ ส่วนระบบเศรษฐกิจแห่งชาติยังไม่เคยเกิดขึ้นเลยในระบบเศรษฐกิจไทย มีเพียงระบบเศรษฐกิจมหภาคของระบบทุนนิยมเท่านั้นที่ครอบงำทั้งสังคมไทยอยู่ ดังนั้น ถ้าจะสร้างเศรษฐกิจแห่งชาติบนรากฐานของเศรษฐกิจชุมชน จึงต้องพยายามประสานเศรษฐกิจ 2 ระบบนี้เข้าด้วยกันโดยเฉพาะส่วนของระบบทุนที่เป็นสังคมไทย ซึ่งต้องหาว่า ในระบบเศรษฐกิจชุมชนกับเศรษฐกิจทุนนิยม มีอะไรที่เป็นแกนร่วมของเศรษฐกิจ 2 ระบบนี้ ซึ่งงานวิจัยพบว่าถ้าทุนนิยมไทยต้องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและไม่ต้องการถูกระบบทุนโลกแย่งยึดทรัพย์ไป ก็จำเป็นต้องพึ่งตนเอง พึ่งพากันและกัน เรียนรู้จากกันและกัน และรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคม ซึ่งเป็นแกนเดียวกับระบบเศรษฐกิจชุมชน

จากการศึกษาวิจัยยังพบว่า ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐ สถาบันหลักต่างๆ อันประกอบด้วย รัฐบาล รัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาฉบับที่ 9 สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันศาสนา สถาบันกองทัพ และองค์กรพัฒนาเอกชน ต่างมีทิศทางสนับสนุนการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจชุมชน และต้องการให้เป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตามเราพบปัญหาว่า รัฐในปัจจุบันได้เริ่มเปลี่ยนหน้าที่จากรัฐชาติ เป็นรัฐตลาด จึงเกิดคำถามว่ารัฐไทยในยุคโลกาภิวัตน์นี้มีเอกชนชั้นนำทุน จะทำหน้าที่เป็นผู้นำการสร้างเศรษฐกิจแห่งชาติ หรือจะนำไปสู่การทำให้เศรษฐกิจชุมชนและท้องถิ่นกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจโลก ซึ่งงานวิจัยนี้ยังมีขีดจำกัดในการหาคำตอบต้องเสนอเป็นคำถามที่ส่งมอบให้หน่วยงานหรือนักวิชาการอื่นๆ ร่วมกันหาคำตอบต่อไป.

In order to find solution whether national economy can be settled by community economy or not, we should start at the question of whether community and nation state are on the basic conflict of interest. And from the research result, we can conclude that community is not inconsistent with nation state.

Although community is not inconsistent with nation state, community economy is harmonious descendent with ancient society both rural and urban community. And although community economy has latent productivity, there are limits on development process relying on export and global competition. The major problems in Thai community economy are resource and environment that are increasingly scarce and rotten. In spite of slow population growth, land tenure is being an important problem in agricultural community. So land reforms are needed to distribute land to agrarian households in order to urge the community economy. Unfortunately, we never have national economy in Thailand but have only macroeconomic capitalism. Therefore if we want to create national economy on base of community economy, we have to join those two parts of economies harmoniously.

Besides, the research found that public organizations and major institutions in Thailand such as government institutions, constitution, royal institution, religious institution military institution and non-governmental organization play role parts to promote extension of community economy more or less. However, the research also found that “the state” has changed its role from “nation state” to “capital state”. But the research cannot prove clearly that the globalized Thai state would conduct national economy or manage the Thai community to be part of global economy. This limitation needs other researchers to solve next.